

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o wnioskach posłów: ks. Stępka i Wolnego, co do zniesienia ustawy z 2. lutego 1867. stanowiącej utworzenie funduszu zapasowego w każdej parafii wyznania katolickiego; oraz co do petycyj kilkudziesięciu gmin w tymże przedmiocie wniesionych do Sejmu.

Wysoki Sejmie!

Już na przeszłorocznej sesyi sejmowej, więc w rok po zapadłej sankcyi, pojawiły się niektóre petycye o zniesienie ustawy z 2. lutego 1867., tyczącej się funduszu zapasowego parafialnego, i postawionym został samostny wniosek posła Minkowicza a komisya administracyjna zesłoroczna wygotowała w tym przedmiocie sprawozdanie swoje do Wysokiego Sejmu, lecz sprawozdanie to z powodu zamknięcia sesyi sejmowej, nie przyszło pod obrady Wysokiej Izby.

W skutek dwóch wniosków, dążących do tegoż samego celu zniesienia ustawy z 2. lutego 1867. na terazniejszej sesyi sejmowej stawianych przez posłów ks. Stępka i Wolnego, widział się Wysoki Sejm spowodowanym do polecenia komisyi administracyjnej niezwłoczne załatwienie tej sprawy.

Wywiązując się z zadania tego komisya rozbięrała najprzód powody, które służyły za podstawę tak wywymienionym wnioskowi, jakoteż i petycyom.

Główne z pomiędzy tych powodów, są następujące:

- 1) Nazwa „pogłówna“, jaką nasz lud wiejski zwykł nadawać wszelkim do osoby przywiązanym daninom, a z którą wiążą się wstrętne wspomnienia z przeszłości dziejowej, odnoszące się do napadów Turków i Tatarów, niemniej do podatku pogłównego istniejącego za rządów austryackich w pierwszych dwóch deceniach bieżącego stulecia.
- 2) Równe rozłożenie składek na fundusz zapasowy, bez względu na położenie majątkowe parafian.
- 3) Błędne mniemanie, że wobec utworzonego funduszu zapasowego, ustanie obowiązek patronatu udziału w konkurencyi parafialnej; nareszcie
- 4) Postanowienie artykułu V. tej ustawy, że składki wpływające muszą być lokowane w kasach oszczędności, lub w innych zakładach kredytowych.

Komisya administracyjna w żadnym z wymienionych powodów nie mogła znaleźć słusznej przyczyny do tego, by Wysokiemu Sejmowi doradzać zniesienie ustawy w inowie będącej, albowiem:

Nie mogła oprzeć się na tem wyobrażeniu, iż opłata 10 centowa na fundusz parafialny, stanowi „pogłówna“; wyobrażenie to bowiem samo, pochodzące ze wspomnienia przypadków zupełnie różnych od obecnego, nie może słusznie stosować się do datku nader drobnego, mającego być składanym przez wszystkich; wszyscy bowiem zarówno do kościoła swej parafii należą, i w dobrodziejstwach kościoła i cerkwi zapewniony mają udział, a nierówność majątkowa wobec tego ostatniego względu i wobec drobnego datku, od którego ubodzy jeszcze mocą ustawy uwolnionymi zostali, nie może tu mieć stanowczego znaczenia. — Mylnem zupełnie jest zdanie, że

przy zastosowaniu użycia funduszu zapasowego, tak jak je wskazuje ustawa, ustałby obowiązek patronatu udziału w konkurencyi, gdyż według ustawy z dnia 15. sierpnia 1866. o konkurencyi do kościołów, a mianowicie według §§. jej 5. i 6. cytowanych w ustawie o funduszu zapasowym Art. VI. najwyraźniej: patrona ponoszenia obowiązek $\frac{1}{6}$ kosztów wydatku, idzie pierwej, niż wszelkie użycie funduszu zapasowego parafialnego. Lokowanie nareszcie funduszu parafialnego bezpieczne i pożytek niosące, jest tylko w interesie samegoż tego funduszu.

Komisyja administracyjna przeszła następnie do zbadania samejże ustawy z dnia 2. lutego 1867. Przejęta tym względem uszanowania dla prawa istniejącego, aby zniesienie takowego po dwóch dopiero latach istnienia i w skutku żądań nie wielkiej, w stosunku do ogółu, ilości głosów podniesionych, nie miało na sobie cechy zbytnej pochopności w postępowaniu prawodawczem, musiała jednakże komisya uznać, że w samejże ustawie, znajdują się postanowienia trudne do pogodzenia ze ścisłą słusnością, i z tego powodu spotykają one może w zastosowaniu znaczne trudności i rzeczywiście na opór nawet natrafiają. Główną taką niesłusnością jest ta okoliczność, że fundusz zapasowy parafialny z datków 10 centowych zebrany, powołany jest według §. VI. ustawy z dnia 2. lutego 1867. do ponoszenia wydatków kościelnych pierwej, niż wszelkie składki konkurencyjne na podstawie podatków, a więc według stosunkowej zamożności majątkowej, uiszczać się mające. Poprzedza wprowadzie według §. 1—7. ustawy konkurencyjnej użycie właściwego majątku kościelnego i innych środków, pomiędzy którymi i konkurencyja patrona się mieści; jeżeli jednak środki te niewystarczającymi się okażą, dalsze wydatki następywać mają najprzód z funduszu zapasowego, potem dopiero ze składek konkurencyjnych.

W tym stanie rzeczy tem później do składek tych, według majątku rozłożonych, się przystępuje, im więcej fundusz zapasowy w danym razie dostarczy wiatku na wydatki budowli kościelnych, przez co zabezpieczonemi od cięższych składek konkurencyjnych przez pewien przeciąg czasu zostać mogą zamożniejsi parafianie, za pośrednictwem opłat ciężących na wszystkich bez wyjątku, więc na niezamożnych rodziną obarczonych, w znacznej części w parafii się znajdujących.

Oprócz tego znajduje się zaród niesłusności w samymże sposobie powstania funduszu zapasowego, już względnie samychże niezamożnych parafian, albowiem pomiędzy jednakowo niezamożnymi ten, który o barczonym jest liczną rodziną, w znacznie większym stopniu bierze udział w spłatach przez pewną liczbę lat po sobie idących, niżeli ten, który tak obarczonym nie jest. Jakkolwiek komisya administracyjna jest zdania, że fundusz zapasowy parafialny jest w istocie potrzebny, jednakże ze względu, że tego rodzaju opłaty ogólne, jakkolwiek dobroczynne, bo z nader małych stosunkowo datków tworzą znaczne fundusze do użycia, w danym razie powinny raczej być przedmiotem umów dobrowolnych lub dobroczynnych ofiar, niż przedmiotem prawa publicznego

ze względu, że na teraz, odpowiednio do dzisiejszego stanu naszego kraju i odpowiednio do obyczajów ludu naszego, ustawa sama o konkurencyi kościelnej już zapewniła wszystkie potrzeby ciągłych większych i mniejszych wydatków na utrzymanie budowli kościelnych, pozostawiając zresztą dalszemu czasowi ulepszenie tejże ustawy, komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy ustawę, znoszącą ustawę z dnia 2. lutego 1867. według dołączonego projektu do ustawy.

Lwów dnia 18. października 1869.

J. Paszkowski.

Przewodniczący.

Fr. Torosiewicz.

Sprawozdawca.

U s t a w a

znosząca ustawę z dnia 2. lutego 1867. o utworzeniu w każdej parafii wyznania katolickiego, funduszu zapasowego na pokrycie kosztów stawiania i głównych reparacyj budynków kościelnych i parafialnych.

Zgodnie z Uchwałą Sejmu Mezo Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam, co następuje:

A r t. I.

Ustawa z dnia 2. lutego 1867. o utworzeniu w każdej parafii wyznania katolickiego, funduszu zapasowego na pokrycie kosztów stawiania i głównych reparacyj budynków kościelnych i parafialnych, znosi się.

A r t. 2.

Fundusze zapasowe parafialne, które na mocy ustawy z 2. lutego 1867. powstały i istnieją, zostają pod zarządem komitetów parafialnych i użyte będą do pokrycia kosztów stawiania i głównych reparacyj budynków kościelnych i parafialnych właściwej parafii, o ile nie wystarczają środki wykazane w §§. 1. aż włącznie do 7. ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. sierpnia 1866.

W W I E S Z

Wydawca: Instytut Staupigiański w Lwowie, ul. ...
Cena: ...

Drukiem Instytutu Staupigiańskiego we Lwowie, 1869
Pod zarządem Stefana Huczковского.
